

*Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud. I. Secrieru)
Dosarul nr.3a-1687/19 (2-18207083-02-3a-10122019)*

DECIZIE

19 februarie 2020
Chișinău

mun.

Colegiul Civil Comercial și de Contencios Administrativ
al Curții de Apel Chișinău

Având în componența sa:
Președintele ședinței, judecătorul Anatolie
Judecătorii Victoria
Grefier Vlad
Minciuna
Mihaila Viorica și Sîrbu
Toderica

examinând în ședință de judecată publică, cererea de apel înaintată de către Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, împotriva hotărârii Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani din 28 noiembrie 2019, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Șor Ilan împotriva Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității cu privire anularea deciziei,

C O N S T A T A T Ă :

Pretențiile reclamantului:

La data de 29 noiembrie 2018, Șor Ilan a înaintat o cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității privind anularea deciziei.

În motivarea acțiunii a indicat că, la data de 30 octombrie 2018, în adresa Primăriei or. Orhei a parvenit decizia Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității din data de 19 octombrie 2018. Conform deciziei date s-a decis, urmare a examinării plângerii din data de 13 iunie 2018 depuse de către platforma pentru egalitate de gen că, în acțiunile reclamantului s-a constatat instigare la discriminarea femeilor în sfera politică.

Prin aceeași decizie s-a recomandat reclamantului să aducă scuze publice pentru declarațiile sexiste și instigatoare la discriminare folosind textul "cer scuze pentru declarațiile mele sexiste și instigatoare la discriminarea femeilor în politică".

Susține reclamantul că, nefiind de acord cu această decizie, la data de 08 noiembrie 2018 a depus cerere prealabilă prin care a solicitat anularea deciziei din 19 octombrie 2018 ca fiind ilegală.

Susține că, decizia dată este contrară legii, deoarece este afectată din punct de vedere procedural, fiind adoptată cu încălcarea termenului pentru aceasta și procedurii

stabilite. Precum și indică despre ilegalitatea materială, de fond fiind lipsită de temeinicie.

Totodată, a indicat reclamantul că, consideră că, respectarea procedurii prealabile a fost justificată, dat fiind diversitatea soluțiilor instanțelor de judecată în acest sens.

Menționează că, la data de 28 noiembrie 2018 a primit răspunsul la cererea prealabilă, în care s-a menționat despre emiterea legală a deciziei și necesitatea contestării în instanța de judecată.

În susținerea ilegalității deciziei a menționat că, a fost omis termenul de examinare a plângerii.

Reclamantul a indicat că, la originea cauzei nr.111/18 privind pretinsa discriminare a politicianului ***** și în general a tuturor femeilor din Republica Moldova pe criteriu de sex, se află plângerea platformei pentru egalitate de gen din data de 13 iunie 2018.

Conform art.15 a legii 121, se statuează că, plângerea se examinează în termen de 30 de zile de la data depunerii, cu posibilitatea prelungirii termenului, care însă nu va depăși 90 de zile. Raportând termenii dați la caz, susține reclamantul că, termenul de 30 zile de examinare a plângerii au expirat la data de 13 iulie 2018. Iar, în admiterea eventuală a prelungirii termenului dat, plângerea urma să fie examinată până la data de 11 septembrie 2018, decizia în speță, datând cu 19 octombrie 2018, ce implică depășirea termenului de examinare.

În acest context reclamantul a făcut referire și la practica judiciară referitor la anularea deciziei pârâtului pe temeiul depășirii termenului de examinare a plângerii, ce indică că, urmează să se rețină puterea lucrului judecat.

Invocă reclamantul că, Consiliul a admis încălcări a procedurii, după cum urmează, făcând referire la pct.54 al regulamentului de activitate a Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, care statuează că, la examinarea plîngerii se invită părțile (petiționarul, reclamatul și, după caz, persoana interesată). Data și ora invitației se coordonează cu membrul raportor. Neprezentarea părților nu împiedică examinarea plîngerii.

Prin instituirea procedurii date indică reclamantul că, legiuitorul a dat valență principiului asigurării dreptului la apărare, nefiind doar un drept iluzoriu și declarativ – pct.53, lit. e), ci unul efectiv. Astfel, acționând contrar, susține reclamantul că, pârâtul a încălcat dreptul său la apărare, prin omisiunea de a-l cita la ședința de audiere. Contrar părții adverse, care a fost prezentă și și-a susținut plângerea.

În acest context apreciază reclamantul că, pârâtul fiind un garant al protecției împotriva discriminării, asigurării egalității și restabilirii în drepturi a tuturor persoanelor, a devenit el însuși o sursă de discriminare.

Atât timp cât principiul contradictorialității guvernează procedura de examinare a plângerii, conform pct.53, lit. e) legea 298, indică că, explicațiile care le-a oferit în scris la data de 19 iunie 2018 pe marginea plângerii din data de 13 iunie 2018 nu pot substitui dreptul garantat de lege de a-și apăra poziția în propria cauză în cadrul ședinței de audiere.

Remarcă reclamantul că, la calitatea procesuală atribuită de pârât platformei pentru egalitate de gen în cauza nr.111/18 și anume cea de petiționar, pe când pct. 4 a legii 298, implică că, petiționar este persoană care se consideră discriminată și sesizează Consiliul, printr-o plângere, despre săvârșirea unei fapte de discriminare împotriva sa.

Astfel, susține că, platforma pentru egalitate de gen a introdus o plângere invocând pretinsa discriminare a ***** și în general a tuturor femeilor din Republica Moldova, pe criteriu de sex, ceea ce implică că, se reclamă fapte de discriminare împotriva altora și nu a sa. Ceea ce implică imposibilitatea reținerii calității de petiționar, ci de persoană interesată pentru platformă.

Relevă reclamantul că, nu contestă acțiunile platformei referitor la sesizarea autorităților în domeniul protecției discriminării, aceasta fiind în limita sferei de interes. Dar, susține că, fiecare persoană urmează să valorifice un drept pretins sau presupus al unui terț, respectând exigențele de natură procesuală și materială.

Astfel, consideră reclamantul că, semnatarul plângerii nu a avut dreptul legal în speță de a sesiza consiliul, sau pct. 38 al aceluiași regulament implică că, plângerile se depun în nume propriu, în interesul altei persoane doar cu acordul acesteia, în interesul unui grup de persoane sau al unei comunități. Este de înțeles că, plângerea examinată conform deciziei contestate este depusă nu în interesul semnatarului, ci în interesul unui terț.

Explică reclamantul că, ONG-urile, precum și orice persoană fizică, pot fi titularii plângerii adresate centrului, dar pentru aceasta este necesar să se conțină acordul persoanei în interesul căreia se înaintează sesizarea. Astfel, susține reclamantul că, nu a determinat un act care ar implica acordul politicianului ***** la depunerea plângerii de către semnatar, fapt dedus și din conținutul deciziei. La fel, indică că, platforma a menajat interesele *****, a abordat lucrurile într-o formă voalată, descriind comportamentul reclamantului în plângerea depusă ca pe o discriminare față de toate femeile, lărgind nejustificat cercul potențialelor victime.

Precizează reclamantul că, decizia contestată este afectată și de fond, nu doar de formă/procedural. În susținerea poziției date a subliniat că, pârâtul a preferat să ia în calcul prezumțiile numitului petiționar, care au fost răsturnate prin explicațiile scrise, fără a motiva preferința lor la adoptarea soluției în detrimentului probelor invocate.

Declară că, din momentul obținerii funcției de președinte de partid, a insistat asupra reformării ideologice a organizației politice, punând accentul pe promovarea reală în viața politică a femeilor, fiind înaintată ***** în funcție de candidat la funcția de președinte al Republicii Moldova la alegerile prezidențiale din 30 octombrie 2016; ***** în calitate de candidat la funcția de primar general al mun. Chișinău la alegerile locale din data de 20 mai 2018; ***** , care nu este căsătorită și nu are copii, la alegerile locale din sat. Jora de Jos.

Respectiv, afirmă că, probele prezentate de reclamant nu au fost luate în considerație, acestea răstoarnă stereotipul de instigare la discriminare a femeii în sfera politică, predominând simplele declarații ale petiționarului, sau în contextul abordat, indică că, se demonstrează promovarea de către el a femeii în politică, fără a ține cont de

statutul matrimonial, familial, constatarea contrară a pârâtului fiind lipsită de suport factologic.

În așa condiții, susține reclamantul că, probele prezentate și invocate de el nu au fost luate în considerație de pârât la emiterea deciziei contestate.

Solicită reclamantul, anularea deciziei nr.111/18 din data de 19 octombrie 2018 ca fiind ilegală, contrară prevederilor legii, deoarece este afectată sub aspect procedural(ca efect al adoptării acesteia cu încălcarea termenului de examinare a plângerii și cu încălcarea procedurii stabilite) și în același timp afectată sub aspect material (substanțial) or, este lipsită de temeinicie

Poziția instanței de fond:

Prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani din 28 noiembrie 2019 s-a admis cererea de chemare în judecată înaintată de Șor Ilan împotriva Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității privind anularea deciziei. S-a anulat ca ilegală decizia Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea legalității din data de 19 octombrie 2018, cauza nr.111/18.

Solicitarea apelantului:

Nefiind de acord cu soluția instanței de fond, la data de 29 noiembrie 2019, Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității a depus apel nemotivat împotriva hotărârii menționate, solicitând casarea hotărârii contestate, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Argumentele participanților la proces:

În motivarea cererii de apel a indică că, instanța de fond incorect a apreciat că termenul de examinare a plângerii constituie o condiție de formă a actului administrativ, depășirea căruia atrage după sine anularea actului, notând că elementele de formă pe care decizia Consiliului trebuie să le respecte sunt reglementate în pct. 61 din Legea nr. 298/2012 și anume: data și locul adoptării; denumirea organului care a adoptat-o; numele și prenumele membrilor participanți la ședință; mențiunea despre caracterul public sau închis al ședinței; numele, prenumele și alte date de identificare ale petiționarului, reclamatului sau, după caz, ale persoanei interesate, explicațiile și obiecțiile acestora; dovezile prezentate; numele, prenumele persoanelor care reprezintă petiționarul sau reclamatul, explicațiile și obiecțiile acestora; descrierea faptelor constatate; concluzia Consiliului cu privire la existența sau lipsa faptei discriminatorii și argumentele ce stau la baza acesteia; recomandările formulate în vederea asigurării repunerii în drepturi a victimei discriminării și a prevenirii faptelor similare pe viitor. Consiliul indică că deși, în motivarea hotărârii instanța de fond recunoaște că aceste elemente au fost respectate, interpretează eronat că și termenul de examinare s-ar include printre aceste elemente.

Indică apelantul că, Consiliul fără a diminua din importanța termenului de examinare stabilit, subliniază că depășirea acestuia nu poate atrage automat anularea deciziei emise. Consiliul atrage atenția că instanța de fond nu a examinat în mod particular consecințele generate de depășirea acestui termen pentru partea care îl invocă, aici pentru Ilan Șor. Instanța nu a stabilit cum emiterea deciziei peste termenul indicat l-a prejudiciat și ce drept anume i-a fost încălcat prin depășirea acestui termen. Consiliul

subliniază că omițând aceste aspecte, termenul de examinare devine un tertip juridic care este folosit pentru anularea arbitrară a unei decizii legale în fond, care însă din anumite circumstanțe obiective a fost emisă peste termenul stabilit.

Menționează că, există circumstanțe obiective și anume că instituția a fost nefuncțională mai mult de 3 luni din cauza că Parlamentul nu a desemnat membrii, iar odată cu preluarea mandatului aceștia aveau de soluționat un volum mare de cauze pendinte, însă instanța de fond nu a considerat aceste circumstanțe obiective, insistând că instituția trebuia cumva să respecte termenii de examinare pe toate dosarele, chiar și în cazul inexistenței membrilor.

Apelantul consideră că, instanța de fond nu a ținut cont nici de faptul că Consiliul își desfășoară activitatea în ședințe ordinare, convocate cel puțin o dată pe lună, sau ședințe extraordinare (pct. 9 Legea nr. 298/2012), care sunt deliberative dacă participă 4 membri (pct. 11 Legea nr. 298/2012), în situația în care 4 dintre ei nu activează permanent, depășirea termenului de examinare în anumite cauze poate fi reținut drept o circumstanță obiectivă.

Explică că, depășirea termenului de examinare a plângerii nu poate constitui un motiv întemeiat pentru anularea deciziei.

Consideră că, instanța de fond a interpretat eronat prevederile dreptului material și anume esența, întinderea și aplicabilitatea noțiunii de *instigare la discriminare*, notând că potrivit art. 2 din Legea nr. 121/2012 instigarea la discriminare reprezintă orice comportament, prin care o persoană aplică presiuni sau afișează o conduită intenționată în scopul discriminării unei terțe persoane pe baza criteriilor stipulate de prezenta lege. Instanța de fond a ajuns la concluzia ca mesajul public al unui politician, care este susținut de o parte de populație, prin care afirmă că femeia necăsătorită care nu are copii nu ar putea să ocupe funcții de conducere într-un stat, nu atinge nicicum vreun element de delimitare pe criteriu de gen cu anumite marginalizări în sfera politică.

Relevă că, instanța de fond nu a pătruns în esența mesajului, nu a ținut cont de contextul în care a fost expus, nu a luat în considerație poziția vorbitorului și nu a analizat impactul acestui mesaj, pentru a reuși să înțeleagă cum un astfel de mesaj poate să marginalizeze participarea femeilor în sfera politică. Or, astfel de declarații făcute de un politician, într-un context electoral, declarații care le ascultă o bună parte din populație care îl susține, dincolo de orice îndoială rezonabilă, se vor lăsa influențați în alegerea lor. Iar atunci când vor fi puși în situația să aleagă vor aprecia candidaturile prin prisma statutului matrimonial și sexului. Consiliul prin această constatare a notat că astfel de mesaje incită populația să revină la discuții stereotipice față de femei, atribuindu-le acestora doar rolul de soție și mamă, afectând extrem de negativ femeile necăsătorite și femeile fără familie. Faptul că perpetuarea stereotipurilor limitează participarea femeilor în viața politică nu este o aserțiune a Consiliului în contextul examinării acestei cauze, ci o problemă atenționată și de structurile internaționale Prin această decizie, Consiliul a explicat că tolerarea unor astfel de mesaje minimalizează, sau chiar poate exclude importanța factorilor obiectivi în baza cărora trebuie apreciată o femeie în rolul de politician, și anume aportul intelectual, realizările în sfera politică, potențialul și viziunea

de dezvoltare. Mai mult, Consiliul subliniază că tolerând astfel de mesaje, acestea vor avea un efect amplificator.

Precizează constatarea eronată a instanței de fond în privința căii de atac aleasă de petiționari (apărarea dreptului trebuia să aibă loc nu pe calea constatării instigării la discriminare, ci prin apărarea onoarei și demnității), indicând că fiecare persoană este în drept să decidă sub ce aspect să acționeze și ce cale să aleagă atunci când dispune de alternative, în speță, petiționarii, membrii unei platforme, organizații obștești, rezultând din scopul acestora (combaterea discriminării femeilor din orice sferă a vieții), au decis să acționeze în interesul comunității a căror valori le apără, optând, în acest sens, pentru mecanismul de prevenire și combatere a discriminării oferit de Consiliu pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității. Dealtfel, dreptul acestora de sesizare a fost constatat de către instanța de fond, iar din această constatare reiese că petiționarii, având dreptul să acționeze în interesul comunității, dispuneau și de dreptul discreționar de a-și alege calea de acționare. Aserțiunea instanței că aceștia trebuiau să aleagă calea apărării onoarei și demnității este contradictorie și ilegală, or prin această cale se revendică apărarea onoarei și demnității unei persoane concrete și nu a unei comunități. Prin această constatare instanța de fond s-a pronunțat pe oportunitatea emiterii actului administrativ din perspectiva Legii cu privire la asigurarea egalității, ceea ce potrivit art. 225 alin. (1) Cod administrativ, instanța de judecată nu este competentă să se pronunțe.

Sușține apelantul că, instanța de fond eronat a interpretat ceea ce presupune un discurs sexist/limbaj sexist (pag. 13). Consiliul notând că, în conformitate cu art. 2 din Legea cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați nr. 5/2006, limbajul sexist semnifică acele expresii și adresări ce prezintă femeia și bărbatul în manieră umilitoare, degradantă și violentă, ofensând demnitatea acestora, or declarația, precum că femeia necăsătorită și fără copii nu poate face fericit un popor, constituie o expresie ce prezintă femeia într-o manieră umilitoare, ofensând demnitatea acesteia, deoarece mesajul în sine promovează ideea că rolul de politician nu este potrivit femeii necăsătorite fără copii.

Afirmă că, instanța de fond incorect a interpretat limitele admisibile ale libertății de exprimare, atunci când a concluzionat că declarațiile lui Ilan Șor constituie o manifestare de exercitare a dreptului la libera exprimare din calitatea de politician și în cadrul unei campanii electorale, cu limitele corespunzător, având în vedere că libertatea de exprimare nu este absolută, ea fiind supusă, în condițiile legii, anumitor restrângeri. Acest fapt reiese din prevederile art. 3 alin. (3) din Legea nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare care stipulează că exercitarea libertății de exprimare poate fi supusă unor restrângeri prevăzute de lege, necesare într-o societate democratică pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, pentru a apăra ordinea și a preveni infracțiunile, pentru a proteja sănătatea și morala, reputația sau drepturile altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești. în speță.

Invocă că, politicienii au o responsabilitate importantă în acest sens datorită capacității acestora de a exercita influență asupra unui public larg. De altfel, acest fapt este reconfirmat și jurisprudența CtEDO. Spre exemplu în cauza Incal vs. Turcia din

09.06.1998, CtEDO a statuat că libertatea discursului politic nu este absolută prin natura sa și Statele pot introduce restricții și sancțiuni, notând că statutul public, rolul de personalitate politică al politicianilor este considerat a fi important în cazul în care personalitățile cu un grad mare de vizibilitate incită la discriminare. În cauza Erbakan vs. Turkey din 59405/00 din 06.10.2006, CtEDO a subliniat faptul că lupta împotriva tuturor formelor de intoleranță și discursurilor de ură sunt parte integrantă a protecției drepturilor omului și că era extrem de important ca politicienii să evite să facă comentarii în discursurile lor susceptibile de a favoriza intoleranța.

Consideră că, atenționarea unui politician asupra faptului că discursurile sale depășesc limita libertății de exprimare, explicându-i că acestea au impact asupra unei comunități cu efect de instigare la discriminare, ceea ce potrivit legii este interzis și îndemnarea acestuia să-și prezinte scuze publice și să dea dovadă de mai multă responsabilitate în pozițiile sale publice precum și să se abțină pe viitor de la declarații sexiste și intrigatoare la discriminare, constituie o măsură proporțională de limitare a libertății de exprimare.

La data de 04 februarie 2029, reprezentantul intimatului Șor Ilan, avocatul Banaru Vadim a depus referința, prin care a solicitat respingerea cererii de apel, cu menținerea hotărârii Judecătoria Chișinău sediul Rîșcani din 28 noiembrie 2019.

În ședința instanței de apel reprezentantul apelantului Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, Rotari Cristina a susținut cererea de apel și a solicitat admiterea acesteia în sensul declarat.

Reprezentantul intimatului Șor Ilan, avocatul Banaru Vadim, în ședința instanței de apel nu a susținut cererea de apel și a solicitat respingerea acesteia, cu menținerea hotărârii Judecătoria Chișinău sediul Rîșcani din 28 noiembrie 2019.

Termenul de declarare a apelului:

În conformitate cu prevederile art. 232 alin. (1) Cod Administrativ, apelul se depune la instanța de judecată care a emis hotărârea contestată în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de judecată care a emis hotărârea contestată transmite neîntârziat apelul împreună cu dosarul judiciar, după motivarea hotărârii, instanței de apel.

Din materialele cauzei rezultă că dispozitivul hotărârii instanței de fond a fost pronunțat public la 28 noiembrie 2019, iar cererea de apel a fost depusă la data de la 29 noiembrie 2019, prin urmare Colegiul constată că apelul este depus în interiorul termenului legal.

Aprecierea instanței de apel:

Prin Legea nr.116 din data de 19 iulie 2018, a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 257 alin. (1) al Codului administrativ, prezentul cod intră în vigoare la 01 aprilie 2019, iar potrivit alin. (2), la data intrării în vigoare a prezentului cod, se abrogă Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din data de 10 februarie 2000.

În conformitate cu art. 258 alin. (3) al Codului administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor

examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei de drept enunțate urmează că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale.

Conform art. 192 Codul administrativ, pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ la curțile de apel și la Curtea Supremă de Justiție se instituie complete și/sau colegii specializate de judecători. În judecătoria acțiunile în contencios administrativ se examinează de judecători specializați.

Conform art.194 Cod Administrativ, în procedura în prima instanță, în apel, în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătorești se soluționează din oficiu probleme de fapt și de drept. În procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

În conformitate cu art. 240 alin. (1) lit.a) Cod administrativ, examinând cererea de apel, instanța de apel adoptă una din următoarele decizii: respinge apelul.

Deasemenea instanța de apel reține, că conform jurisprudenței CtEDO instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii și să nu se limiteze doar la însușirea motivelor și concluziilor date de instanța inferioară. (Hirro Balani c. Spaniei , nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis v. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

Astfel, instanța de apel, audiind participanții la proces, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, constată că aceasta urmează a fi menținută, ori concluziile primei instanțe, expuse în hotărâre, sunt în corespundere cu circumstanțele pricinii și normele de drept material au fost aplicate corect.

Circumstanțele de fapt ale pricinii:

Din materialele cauzei se atestă că, la data de 19 octombrie 2018, Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității a emis decizia nr. 111/18, prin care s-a decis că, faptele constatate reprezintă instigare la discriminarea femeilor în sfera politicului. Totodată, se recomandă reclamatului să aducă scuze publice pentru declarațiile sexiste și instigatoare la discriminare folosind următorul text ”cer scuze pentru declarațiile mele sexiste și instigatoare la discriminarea femeilor în politică”. La fel, Consiliul a recomandat reclamatului să dea dovadă de mai multă responsabilitate în pozițiile sale politice

și să se abțină pentru viitor de la declarații sexiste și instigatoare la discriminare. Iar, în pct.4-6 se indică despre termene de anunțare a consiliului de către reclamant despre executarea hotărârii, modalitatea de comunicare a deciziei și de contestare a ei (f.d. 11 verso -14).

Decizia contestată a fost recepționată de reclamant la data de 30 octombrie 2018, conform mențiunii acestuia, care nu a fost negată de pârât.

Respectiv, la data de 08 noiembrie 2018 reclamantul a depus cerere prealabilă, asupra deciziei contestate, iar prin răspunsul Consiliului nr. 1435 din 20 noiembrie 2018 s-a comunicat despre menținerea poziției sale, care a fost recepționat de către reclamant la 26 noiembrie 2018.

La data de 29 noiembrie 2018, reclamantul a depus cerere de chemare în judecată. Raportând data depunerii cererii de chemare în judecată – 29 noiembrie 2018, la data de recepționării deciziei – 30 octombrie 2018, astfel se constată respectarea termenului de adresare în instanța de judecată de 30 zile, de la data comunicării.

Odată ce altă dată de comunicare a deciziei nu s-a invocat de pârât, pe cale de consecință, implică depunerea cererii în termen, și, necesitatea expunerii în fond.

Conform prevederilor art.1, alin. (1) al Legii nr.121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității, scopul prezentei legi este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar.

Conform art.2 al Legii nr.121, în sensul prezentei legi, termenii de mai jos au următoarele semnificații: *discriminare* – orice deosebire, excludere, restricție ori preferință în drepturi și libertăți a persoanei sau a unui grup de persoane, precum și susținerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criteriile reale, stipulate de prezenta lege sau pe criterii presupuse; *discriminare directă* – tratarea unei persoane în baza oricăruia dintre criteriile prohibitive în manieră mai puțin favorabilă decât tratarea altei persoane într-o situație comparabilă; *discriminare indirectă* – orice prevedere, acțiune, criteriu sau practică aparent neutră care are drept efect dezavantajarea unei persoane față de o altă persoană în baza criteriilor stipulate de prezenta lege, în afară de cazul în care acea prevedere, acțiune, criteriu sau practică se justifică în mod obiectiv, printr-un scop legitim și dacă mijloacele de atingere a aceluși scop sînt proporționale, adecvate și necesare.

Potrivit art. 6 al Legii nr. 121, orice formă de discriminare este interzisă. Promovarea unei politici sau efectuarea unor acțiuni sau inacțiuni care încalcă egalitatea în drepturi a persoanelor trebuie să fie înlăturată de autoritățile publice competente și sancționată conform legislației.

În conformitate cu art. 10 al cadrului normativ citat, subiecții cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii discriminării și asigurării egalității sunt: Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității;

Conform art. 11, alin. (1) și (2) al Legii nr. 121, Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității (în continuare – Consiliu) este un organ colegial cu statut de persoană juridică de drept public, instituit în scopul asigurării protecției împotriva discriminării și al asigurării egalității tuturor persoanelor care se consideră a fi victime ale discriminării. Consiliul acționează în condiții de imparțialitate și independență față de autoritățile publice.

Consiliul este constituit din 5 membri, care nu au apartenență politică, sînt numiți de Parlament pe o perioadă de 5 ani, 3 dintre membri fiind reprezentanți ai societății civile. Cel puțin 3 dintre membrii Consiliului trebuie să fie specialiști licențiați în drept.

Potrivit prevederilor art. 12 ai aceleiași legi, Consiliul are următoarele atribuții: a) examinează corespunderea legislației în vigoare cu standardele privind nediscriminarea; b) inițiază propuneri de modificare a legislației în vigoare în domeniul prevenirii și combaterii discriminării; c) adoptă avize consultative cu privire la conformitatea proiectelor de acte normative cu legislația în domeniul prevenirii și combaterii discriminării; d) monitorizează modul de implementare a legislației în domeniu; e) colectează informații despre dimensiunile, starea și tendințele fenomenului discriminării la nivel național și elaborează studii și rapoarte; f) remite autorităților publice propuneri de ordin general referitoare la prevenirea și combaterea discriminării și ameliorarea comportamentului față de persoanele ce cad sub incidența prezentei legi; g) contribuie la sensibilizarea și conștientizarea societății în vederea eliminării tuturor formelor de discriminare în contextul valorilor democratice; h) conlucrează cu organismele internaționale cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii discriminării; i) examinează plîngerile persoanelor care se consideră a fi victime ale discriminării; j) intervine pe lângă organele corespunzătoare cu demersuri de intentare a proceselor disciplinare în privința persoanelor cu funcții de răspundere care au comis în activitatea lor fapte discriminatorii; k) constată contravențiile cu elemente discriminatorii în conformitate cu prevederile Codului contravențional; l) sesizează organele de urmărire penală în cazul săvîrșirii unor fapte discriminatorii ce întrunesc elemente ale infracțiunii; m) contribuie la soluționarea amiabilă a conflictelor apărute în urma săvîrșirii faptelor discriminatorii prin concilierea părților și căutarea unei soluții reciproc acceptabile; n) exercită alte atribuții stabilite prin prezenta lege și prin regulamentul său de activitate. La începutul fiecărui an, pînă la data de 15 martie, Consiliul prezintă Parlamentului un raport general privind situația în domeniul prevenirii și combaterii discriminării. Raportul se publică pe pagina web a Consiliului.

Conform art. 15 al legii precitate, plîngerea se examinează în termen de 30 de zile de la data depunerii, cu posibilitatea prelungirii termenului, care însă nu va depăși 90 de zile.

La examinarea plîngerii, Consiliul are dreptul să solicite date și informații relevante de la persoanele despre care se presupune că au comis fapte discriminatorii. Sarcina de a proba că fapta în cauză nu constituie o discriminare revine persoanelor despre care se presupune că au comis fapta discriminatorie. La cererea Consiliului, persoanele juridice și persoanele fizice au obligația: a) să pună la dispoziția sa copiile actelor solicitate necesare pentru soluționarea plîngerii; b) să ofere informații și explicații verbale și, după caz, scrise, în legătură cu faptele care formează obiectul plîngerii. Toate datele, informațiile și documentele legate de acțiunile sau comportamentul discriminatoriu la care se referă plîngerea urmează să fie puse la dispoziția Consiliului în termen de 10 zile. Neprezentarea nejustificată a informațiilor solicitate de Consiliu se sancționează conform legislației în vigoare și este interpretată de Consiliu în defavoarea persoanei care nu prezintă datele solicitate. În urma examinării plîngerii, Consiliul adoptă

o decizie motivată cu majoritatea voturilor membrilor săi. Decizia Consiliului include și recomandări în vederea asigurării repunerii în drepturi a victimei și a prevenirii faptelor similare pe viitor. Decizia se aduce la cunoștința persoanei care a comis fapta discriminatorie și a persoanei care a depus plângerea în termen de 5 zile. Consiliul este informat în termen de 10 zile despre măsurile întreprinse. În cazul în care nu este de acord cu măsurile întreprinse de persoana care a comis fapta discriminatorie, Consiliul are dreptul să se adreseze unui organ ierarhic superior pentru a se lua măsurile corespunzătoare și/sau să informeze opinia publică. Deciziile Consiliului se publică pe pagina web a acestuia, respectând confidențialitatea datelor cu caracter personal. Dacă în timpul examinării plângerii se atestă săvârșirea unor fapte ce constituie contravenție, Consiliul remite organelor competente pentru examinare în fond procesul-verbal și materialele cauzei. În cazul în care faptele examinate conțin elemente ale infracțiunii, Consiliul expediază imediat materialele organelor de urmărire penală.

Conform competențe pârâtul, conform normelor indicate supra, are atribuția de a examina cererile în care se invocă discriminarea și să emită decizii în baza acestora în modul corespunzător, în virtutea art.15 al Legii nr.121, Consiliul dispune de un termen de un termen de 30 zile pentru emiterea unei decizii. Totodată, norma dată indică despre posibilitatea prelungirii termenului dat, termen care nu poate să depășească 90 zile.

Punctul 63 al Legii nr.298 din 21 decembrie 2012 cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, statuează că, Consiliul deliberază în ședință închisă. Ședința de deliberare poate avea loc în aceeași zi sau la o dată ulterioară, stabilită de Consiliu, dar nu mai târziu de 5 zile de la data ședinței.

Instanța de apel nu va reține argumentele apelantului, precum că instanța de fond incorect a apreciat că termenul de examinare a plângerii constituie o condiție de formă a actului administrativ, depășirea căruia atrage după sine anularea actului, or în textul hotărârii instanței de fond s-a făcut trimitere la „*elementul de formă*” al actului contestat, or un act administrativ presupune elementele de formă și de fond, elementele de formă se referă la procedura emiterii acestor acte, iar condițiile de fond se referă la aspectul material al actului emis, adică temeinicia acestuia.

În cazul din speță, Consiliul a emis decizia contestată abia la data de 19 octombrie 2018, cu toate că plângerea a fost depusă la data de 13 iunie 2018, ceea ce denotă depășirea termenului de examinare a cererii/plângerii conform modului stabilit de lege.

Mai mult, în contextul celor expuse, Colegiul reține că, în dosarul administrativ se conțin scrisorile pârâtului nr. 03/1035 și 03/1040 din 21 august 2018 adresate participanților procedurii, astfel fiind indicat că ședința de audiere fixată pentru data de 29 august 2018, ora 13.00 se amână pentru data de 07 septembrie 2018, ora 15:00, iar la data de 25 august 2018, petiționarii au depus supliment la plângere.

Ulterior, după ședința din 07 septembrie 2018 nu s-a stabilit nici o ședință de audiere a participanților, în contextul dat, reieșind din prevederile pct. 63 al Legii nr.298, corect instanța de fond concluzionează că termenul pentru deliberare și emitere a deciziei de către pârât nu a fost respectat.

În contextul celor enunțate, elementul de legalitate a actului administrativ stabilit de lege pentru pârât – termenul de examinare și de adoptare a hotărârii se constată încălcat.

Cu privire la alegațiile apelantului, precum că existau circumstanțe obiective, care au împiedicat soluționarea plângerii în termen, și anume că instituția a fost nefuncțională mai mult de 3 luni din cauza Parlamentului, care nu a desemnat membrii, iar odată cu preluarea mandatului aceștia aveau de soluționat un volum mare de cauze pendente, iar instanța de fond nu a ținut cont nici de faptul că Consiliul își desfășoară activitatea în ședințe ordinare, convocate cel puțin o dată pe lună, în situația în care 4 dintre membri nu activează permanent, depășirea termenului de examinare în anumite cauze poate fi reținut drept o circumstanță obiectivă, instanța de apel le va respinge, or plângerea a fost depusă de către petiționari la data de 13 iunie 2018, iar decizia prin care această plângere a fost soluționată, a fost emisă abia la 19 octombrie 2018, adică după mai mult de 4 luni de la depunere, cu toate că legea nr. 121 la art. 15 prevede expres termenul maxim de 90 de zile pentru adoptarea unei atare soluții. Mai mult, nerespectarea termenilor de examinare a plângerii nu pot fi imputabile reclamantului, or, ultimul s-a conformat indicațiilor Consiliului și a depus la 11 iulie 2018 explicații pe marginea plângerii, iar apelantul nu a prezentat careva probe, care să justifice depășirea termenului.

Colegiul Civil deasemenea va respinge și argumentele apelantului referitor la faptul că instanța de fond a interpretat eronat prevederile dreptului material și anume esența, întinderea și aplicabilitatea noțiunii de *instigare la discriminare*, nu a pătruns în esența mesajului, nu a ținut cont de contextul în care a fost expus, nu a luat în considerație poziția vorbitorului și nu a analizat impactul acestui mesaj, pentru a reuși să înțeleagă cum un astfel de mesaj poate să marginalizeze participarea femeilor în sfera politică, care incită populația să revină la discuții stereotipice față de femei, atribuindu-le acestora doar rolul de soție și mamă, afectând extrem de negativ femeile necăsătorite și femeile fără familie, ca neîntemeiate, acesta având un caracter pur declarativ, reieșind din următoarele considerente.

Astfel, în speță se constată că, de fapt, în textul care a constituit obiect al emiterii deciziei nu se regăsește careva temeiuri pentru a constata aceste încălcări, or reclamantul și-a expus opinia, aceasta fiind o exercitare a dreptului la exprimare, și, aceasta într-o campanie electorală, când una din modalitățile agitației electorale implică și astfel de expuneri și nu constituie o instigare la adresa discriminarea femeii în sfera politică, or la caz, declarațiile reclamantului făcute la adresa ***** nu implică careva delimitări pe criteriu de sex, mai mult, nici nu se vorbește despre marginalizarea ultimei în sfera politică.

Totodată, din textul expus, nici nu rezultă careva elemente de manifestare a discriminării femeilor în sfera politică la general, or acesta este adresat ***** în particular, astfel Consiliul eronat a interpretat această faptă, reținând că ținând cont de statutul reclamantului și de declarațiile sale în cadrul campaniei electorale, aceasta ar putea genera consecințe negative asupra rolului femeii în sfera politică și socială.

Reieșind din cele expuse, Colegiul civil concluzionează că reclamatul, prin declarațiile făcute și-a exercitat dreptului la exprimare, și, din aceste declarații nu se pot

deduce careva circumstanțe, care ar servi la instigarea discriminării femeii în sfera politică, iar percepțiile pârâtului precum că, declarațiile reclamantului care este o persoană politică/publică, urmează a fi apreciate în mod special nu-și găsesc suport factologic.

Instanța de apel nu poate reține nici alegațiile apelantului cu privire la faptul că instanța de fond eronat a constatat călele de atac aleasă de petiționari – apărarea dreptului trebuia să aibă loc nu pe calea constatării instigării la discriminare, ci prin apărarea onoarei și demnității, având în vedere că pe parcursul examinării cauzei nu s-au constatat careva elemente de discriminare, iar instanța de fond, corect a reținut că, în cazul în care fapta descrisă nu urmează a fi calificată prin prisma Legii cu privire la asigurarea egalității, în situația în care declarațiile reclamantului au atins demnitatea sau onoarea persoanei căreia acestea i-au fost adresate, ultima are posibilitatea de a-și revendica drepturile în conformitate cu legislația.

Referitor la declarațiile apelantului, precum că instanța de fond eronat a interpretat ceea ce presupune un discurs sexist/limbaj sexist, or declarația, precum că ”femeia necăsătorită și fără copii nu poate face fericit un popor”, constituie o expresie ce prezintă femeia într-o manieră umilitoare, ofensând demnitatea acesteia, deoarece mesajul în sine promovează ideea că rolul de politician nu este potrivit femeii necăsătorite fără copii, instanța de apel le găsește drept o interpretare eronată de către pârât, or, din textul declarațiilor reclamantului nu rezultă careva date cu privire la sexul sau starea civilă a persoanei.

Instanța de apel de asemenea nu poate reține nici argumentul pârâtului, precum că instanța de fond incorect a interpretat limitele admisibile ale libertății de exprimare, având în vedere că libertatea de exprimare e supusă restricțiilor, ce rezultă din prevederile art. 3 alin. (3) din Legea nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare, or la caz, în declarațiile date, nu se constată careva derogări de la prevederile legii susmenționate.

Totodată, Colegiul Civil nu găsește relevantă și aplicabilitate speței cauzelor „Incal vs Turcia” și „Erbakan vs Turkei”, dat fiind că în cazul de față, deși este vorba despre o personalitate politică, ai cărei declarații se caracterizează printr-o rezonanță în ceea ce privește percepția publicului, nu sunt întrunite elementele unei fapte discriminatorii.

În concluzie, având în vedere că circumstanțele elucidate de apelant în decizia din 19 octombrie 2018 și în cererea de apel nu au fost demonstrate, iar instanța de fond a studiat sub toate aspectele circumstanțele cauzei și a stabilit că în acțiunile reclamantului în raport cu toate femeile din sfera politică nu se atestă careva instigare la discriminare, sau textul dat nu cuprinde nici măcar o adresare la toate femeile, precum și o astfel de adresare nici nu poate fi

subînțeleasă. Iar, referitor la politicianul *****, este o adresare în limitele exercitării dreptului la exprimare, în cadrul unei campanii electorale, care nu poate fi interpretată nici direct nici măcar indirect ca discriminare. Și, în cazul în care pentru adresat nemijlocit ar implica o ofensă, poate să se pretindă la apărarea onoarei demnității și/sau reputației profesionale pe cale judiciară, dar în acest sens nu poate pârâtul să facă o constatare conform actului administrativ la caz.

În privința argumentelor invocate de către partea apelantă în vederea susținerii cererii de apel, Colegiul Civil le respinge ca fiind neîntemeiate, dat fiind faptul că apelantul interpretează în mod eronat legea și prezintă în mod eronat circumstanțele pricinii.

Din cumulul celor expuse, Colegiul civil, consideră că, concluzia primei instanțe este justă, având la bază un cumul de dovezi administrate, cărora le-a fost dată o apreciere juridică cuvenită, circumstanțele ce au importanță pentru soluționarea cauzei au fost constatate și elucidate pe deplin, iar cererea de apel este una neîntemeiată și pasibilă de respingere.

În conformitate cu prevederile art.231, art. 240 al.1) lit. a) Cod Administrativ, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Chișinău

DECIDE:

Se respinge apelul declarat de către Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 28 noiembrie 2019.

Decizia cu drept de recurs, la Curtea Supremă de Justiție, în termen de 30 de zile, de la notificarea deciziei instanței de apel.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Minciuna Anatolie

Judecătorii

Mihaila Viorica

Sîrbu Victoria

